

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ЕКОМЕРЕЖІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

О.В.Полянничко, асп.

Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Вивчення процесів формування і розвитку екомереж є порівняно новим і перспективним напрямом дослідження. Науковцями вже з'ясовані теоретичні та практичні положення створення майбутньої національної мережі України, але фінансовий механізм формування регіональних екомереж в умовах сталого розвитку знаходяться на початковій стадії дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні концептуальні положення даного підходу викладені в працях В.В.Волошина, М.Д.Гродзинського, Б.М.Данилишина, М.І.Долішнього, С.І.Дорогунцова, В.І.Олещенка, Л.Г.Руденка, В.Я.Шевчука, Ю.Р.Шеляг-Сосонка, П.Г.Шищенка, та інших. Фундаментальним аспектам формування і розвитку екомереж присвячені також праці Ю.Р.Шеляг-Сосонка, П.Г.Шищенка, М.Д.Гродзинського, В.А.Барановського, Т.Л.Андрієнко, С.М.Стойка .

Постановка цілі. Ціллю даної публікації являється аналіз сучасних тенденцій та передумов формування фінансового механізму функціонування екомереж в умовах сталого розвитку України.

Викладання основного матеріалу. Екологічна мережа є комплексною, багатофункціональною природною системою, до основних функцій якої належить збереження біорізноманіття, стабілізація екологічної рівноваги, підвищення продуктивності ландшафтів, покращення стану довкілля, перехід до збалансованого сталого розвитку регіону[4].

Об'єктами екомережі є території, які багаті на природне, генетичне, популяційне різноманіття, прилеглі до них території з рідкісними видами та угрупованнями, заповідні території різних рангів, потенціальні до заповідання території, озера, річки, прибережні зони морів, самобутні культури землеробства і утворені ними ландшафти, історична і культурна спадщина, головні міграційні шляхи, місця масового розселення видів, території з різного ступеня зміненою рослинністю і навіть знищеною, що придатні для з'єднання центрів різноманіття.

Формування, збереження та використання екомережі здійснюється відповідно до таких основних принципів:

а) забезпечення цілісності екосистемних функцій складових елементів екомережі;

б) збереження та екологічно збалансоване використання природних ресурсів на території екомережі;

в) зупинення втрат природних та напівприродних територій (зайнятих рослинними угрупованнями природного походження та комплексами, зміненими в процесі людської діяльності), розширення площі території екомережі;

г) забезпечення державної підтримки, стимулювання суб'єктів господарювання при створенні на їх землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, інших територій, що підлягають особливій охороні, розвитку екомережі;

г) забезпечення участі громадян та їх об'єднань у розробленні пропозицій і прийнятті рішень щодо формування, збереження та використання екомережі;

д) забезпечення поєднання національної екомережі з екомережами суміжних країн, що входять до Всеєвропейської екомережі, всебічний розвиток міжнародної співпраці у цій сфері;

е) удосконалення складу земель України шляхом забезпечення науково-обґрунтованого співвідношення між різними категоріями земель;

е) системне врахування екологічних, соціальних та економічних інтересів суспільства [1].

Зазначимо, що активним важелем розвитку Національної екологічної мережі на державному рівні є фінансовий механізм її функціонування. Фінансовий механізм є одним з найважливіших складових економічної діяльності держави. Ця діяльність виявляється у розробці і застосуванні законодавчо закріплених в державі форм і методів створення й використання фінансових ресурсів для забезпечення економічного розвитку та соціальних проблем громадян.

У сьогоднішній системі фінансування національної мережі України базується на Законі України «Про Загальнодержавну

програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки». Так, загальнодержавною програмою формування екомережі України на 2000–2015 р.р. передбачено, що формування структурних елементів національної екологічної мережі місцевого значення буде здійснюватися за рахунок коштів відповідних підрозділів місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища. Тому відповідний головний розпорядник (розпорядники) бюджетних коштів повинний щорічно включати в свій бюджетний запит до відповідної місцевої бюджетної програми пропозиції щодо фінансування заходів зі створення екомережі. Фінансування з місцевого фонду охорони навколишнього природного середовища повинно здійснюватися згідно із запитами відповідно до положення про нього, затвердженого відповідною місцевою радою.

Крім того, формування видаткових частин місцевого бюджету і місцевого фонду охорони навколишнього природного середовища потребує фінансування перманентних заходів здійснювати з бюджетних програм місцевого бюджету (наприклад, утримання установ природного-заповідного фонду, ведення кадастрів природних ресурсів тощо). З місцевих фондів повинно також здійснюватися фінансування одноразових заходів (наприклад розробку проекту створення об'єктів природно-заповідного фонду, проведення конференцій тощо) та заходів, що мають бути виконанні протягом кількох років, за умови, що виконання чи не виконання частини заходу протягом одного року істотно не вплине на виконання заходу в наступному році. Але слід визначити що, процедура фінансування регіональних екомереж поки що не є досконалою и потребує більш глибокого вивчення та зв'язку з іншими загальнодержавними програми, які регламентують наприклад діяльність природно заповідних фондів.

Висновки. Резюмуючи усе вищенаведене зазначимо, що роль регіональної екомережі в природному регіоні є визначальною і багатогранною. Формування екомережі, яке сприяє збалансуванню природокористування, покращенню умов життєдіяльності населення, спрямоване на підтримання динамічної рівноваги між природними та антропогенними ландшафтами в регіонах, структурні елементи екомережі є центрами із значними запасами унікальних природних ресурсів, вони мають естетичне, культурне, просвітницько-виховне значення. Тому питання фінансового механізму формування та розвитку екомереж є дуже

важливим питанням і в подальшому потребує додаткового дослідження щодо удосконалення його науково-методичних засад.

Література

1. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки : Закон України від 21 верес. 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 47 — Ст. 405.

2. Малишева Н. Р. Правові засади формування, збереження та раціонального використання національної та регіональної екологічної мережі України // Екологічне право України: Академічний курс : підручник. — К., 2005.

3. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 7 лют. 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 30. — Ст. 204.

4. Про екологічну мережу : Закон України від 24 черв. 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 45. — Ст. 502.